

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ І РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ

В статті розглядаються можливі напрямки співпраці Республіки Білорусь та України в контексті розвитку їх партнерських відносин з Європейським Союзом. Проаналізовано специфіку білорусько-європейських відносин в політичній та економічній сферах. Наведено короткий аналіз євроінтеграційної діяльності України. Проведено дослідження україно-білоруських відносин та окреслено потенціал їх розвитку в напрямку подальшого поглиблення взаємодії з ЄС.

Ключові слова: міжнародні відносини, міжнародне партнерство, європейська інтеграція, Європейський Союз, Республіка Білорусь, Україна, міжнародна торгівля, прямі іноземні інвестиції, міжнародні політичні контакти.

Богданович И.И. Евроинтеграционные ориентиры партнерства Украины и Республики Беларусь

В статье рассматриваются возможные направления сотрудничества Республики Беларусь и Украины в контексте развития их партнерских отношений с Европейским Союзом. Проанализирована специфика белорусско-европейских отношений в политической и экономической сферах. Приведен краткий анализ евроинтеграционной деятельности Украины. Проведено исследование украино-белорусских отношений и определен потенциал их развития в направлении дальнейшего углубления взаимодействия с ЕС.

Ключевые слова: международные отношения, международное партнерство, европейская интеграция, Европейский Союз, Республика Беларусь, Украина, международная торговля, прямые иностранные инвестиции, международные политические контакты.

Bogdanovic I.I. European integration guidelines for partnership of Ukraine and the Republic of Belarus

The article discusses the possible directions of cooperation between Belarus and Ukraine in the context of the development of their partnership with the European Union. It were analyzed the specifics of the Belarusian-European relations in political and economic spheres. There are given a brief analysis of the European integration activities. Also were made the study of Ukrainian-Belarusian relations and identified potential for their further development in the direction of deepening the cooperation with the EU.

Keywords: international relations, international partnerships, European integration, European Union, Republic of Belarus, Ukraine, international trade, foreign direct investment, international political contacts.

Кінець ХХ – початок ХХІ ст. ознаменувався широкомасштабними змінами системи міжнародних відносин: на політичній карті світу зникали одні та з'являлись нові кордони, трансформації зазнавали економічні системи країн, на основі поширення процесів міжнародної кооперації, конвергенції та дивергенції створювались могутні інтеграційні об'єднання. Одним із них став Європейський Союз, який впродовж свого існування

включав в себе до 28 держав Європи. Не надавати належного значення появі поряд із собою такого потужного об'єднання в процесі міжнародної діяльності країн, які стали сусідами ЄС, означає нехтувати об'єктивну реальність сучасного розвитку світової економіки та політики. Дана теза в рівній мірі є актуальною як для України, так і для Республіки Білорусь.

Дослідження різноманітних аспектів міжнародного економічного партнерства, розвитку ЄС та відносин з ним, євроінтеграційних процесів з боку пострадянських країн відображені в працях широкого кола вчених, серед яких: Амоша О.І., Будкін В.С., Бураковський І.В., Вергун В.А., Геєць В.М., Гладій І.Й., Кредісов А.І., Кудряченко А.І., Лук'яненко Д.Г., Макогон Ю.В., Новицький В.Є., Рогач О.І., Рум'янцев А.П., Школа І.М., Шнирков О.І., Циганкова Т.М. Серед білоруських дослідників специфіку вищезазначених процесів розглядали Байгот М.С., Байков П.І., Дайнеко А.Е., Снапковський В.Е., Розанов А.А., Садовська А.Н., Сичов А.Н., Хацкевич А.В. та інші.

Попри достатньо широке охоплення в наукових публікаціях тематики співпраці з ЄС специфіка впливу євроінтеграції на розвиток двосторонніх відносин між іншими державами здебільшого залишається за межами більшості наукових праць, обмежуючись лише незначними аспектами, здебільшого конфронтаційного характеру. Додаткової актуальності новим дослідженням співпраці з ЄС надає можливий вихід Великобританії з числа членів цієї організації.

Зважаючи на наявність даної проблеми, а також виходячи із важливості двосторонніх відносин між країнами Східної Європи, в статті розглянуто євроінтеграційні орієнтири партнерства України і Республіки Білорусь. При цьому акцент зроблено на економічній складовій даного партнерства. Безпосереднім завданням тут є не тільки характеристика поточного стану справ, але й оцінка перспектив україно-білоруського міжнародного партнерства та напрацювання науково обґрунтованих рекомендацій для зацікавлених суб'єктів з позицій багато дисциплінарного підходу. Підставами такої позиції стали: по-перше, коопераційна природа виникнення самого ЄС, по-друге, досвід розвитку багатьох інтеграційних об'єднань, які успішно розвивались за умови наявності спільних господарських, фінансових або інших інтересів економічного характеру (наприклад, АСЕАН, АТЕС, МЕРКОСУР тощо) і, навпаки, поступова

деградація або зниження ефективності інтеграційних проектів без зазначеного базису (можемо згадати ГУУАМ або Лігу арабських держав).

Активізація інтеграційних процесів на території європейського континенту відбулась на початку 50-х рр. ХХ ст., коли з метою сприяння галузевому співробітництву було сформовано Європейське об'єднання вугілля та сталі. В подальшому, саме на основі його, а також Європейського економічного співтовариства та Європейського співтовариства із атомної енергетики було створено передумови для поглиблення мікрорівневої економічної співпраці та міжнародної кооперації і, як наслідок цього - включення до цілей та завдань міжнародної організації політичних та соціальних питань. Під своєю теперішньою назвою Європейський Союз функціонує з 1993 р., а чисельність його членів неухильно зростала, сягнувши максимальної позначки в 28 країн.

Проте, на нашу думку, на фоні кризових процесів 2008-2016 рр. саме порушення балансу між, з одного боку, економічним партнерством та міжнародним кооперуванням, і з іншого – політичними питаннями та наддержавним регулюванням, призвело до наростання відцентрових процесів. Логічним та прогнозованим їх наслідком стало рішення Великобританії щодо можливості виходу з ЄС («Brexit»). В таких умовах особливої актуальності набуває необхідність максимально точного визначення базових принципів та реальних методологічних засад розвитку відносин з Європейським Союзом для України та Білорусії – країн, які є сусідами даного міждержавного утворення та які прагнуть і надалі розвивати відносини з ним на принципах асоціації та максимально можливої інтегрованості.

За 25 років співробітництва з ЄС Україна та Білорусія накопичили власний досвід співпраці з таким наднаціональним регіональним об'єднанням. Якщо в першій контакт носили здебільшого партнерський характер, а приєднання до ЄС на законодавчому рівні закріплено як одна із стратегічних цілей зовнішньополітичного курсу, то в другій – мали місце ряд дискусійних, а подекуди і відверто конфронтаційних періодів.

Так, після проголошення незалежності, Білорусією було задекларовано, що до числа її стратегічних та пріоритетних партнерів належать: з одного боку, Російська Федерація та утворена за її участю Співдружність Незалежних Держав, а з іншого – країни Західної Європи і

Європейський Союз як об'єднання найпотужніших з них в економічному та політичному плані. У 1995 р. було підписано Угоду про партнерство і співробітництво між Республікою Білорусь та ЄС, яку навіть встигли ратифікувати парламенти Республіки Білорусь та ряду європейських країн. Проте в той же час відносини між ними зазнали відчутного охолодження. Причиною послужили зміни в законодавстві молодій державі, на які європейські партнери відреагували вкрай неконструктивно, відмовившись визнавати результати подальших виборів Парламенту та Президента Республіки Білорусь. Метою таких кроків з їх сторони служило бажання посилити власний вплив на політичний курс нової країни із залученням її в поле геополітичного впливу провідних держав ЄС та зменшенням впливу Росії.

Але час показав, якими б мотивами не керувались представники європейських владних кіл, зовнішньополітичний інструментарій у вигляді санкцій та прямого тиску виявився вкрай неефективним. Більше того, їх контрпродуктивний характер, по-перше, на більш ніж 10 років практично зупинив діалог ЄС з Білорусією, завдавши при цьому значної шкоди не лише політичному, але і соціально-економічному партнерству між зазначеними сторонами, по-друге, змусив білоруську владу з метою уникнення ізоляції активізувати пошук союзників за іншими векторами зовнішніх відносин.

Такою альтернативою виявилась Росія, яка скористалась помилками в діях представників ЄС. В результаті було запущено навіть проект Союзної держави Білорусії та Росії, яка повинна перевести відносини між двома країнами у формат утворення об'єднання конфедеративного характеру. Зрозуміло, що за такого стану справ про євроінтеграцію Республіки Білорусь мова йти не могла. І чи не найголовнішою причиною цього можна вважати ізоляціоністський формат поведінки, застосований в свій час відносно неї з боку ЄС.

Разом з тим, слід відмітити, що кризовий варіант стосунків не торкнувся, або зачепив лише обмежено торговельно-економічні відносини та участь Республіки Білорусь в проектах транскордонного співробітництва та допомоги в рамках програм технічної допомоги (на зразок TACIS). Наприклад, всього в рамках TACIS в Білорусії було реалізовано 320 проектів на загальну суму 204 млн. дол. США, що склало приблизно 40% технічної допомоги, яку отримала країна від європейських

партнерів. Після згорання даної програми в 2006 р., ЄС започаткував нову ініціативу, яка поширилась і на Білорусь – "Європейський інструмент добросусідства" [2].

На початку ХХІ ст. в Брюсселі та столицях провідних країн ЄС зрозуміли, що за допомогою санкцій та тиску досягнути поставлених цілей не вдається. Тому було зроблено спроби налагодження співробітництва. Проявами цього стали відкриття в 2008 р. Представництва Єврокомісії в Мінську, а також ряд зустрічей Президента Республіки Білорусь А.Лукашенка з повноважними представниками Єврокомісії та міністерств закордонних справ ряду країн ЄС.

Перше потепління у відносинах ЄС-Білорусія виявилось нетривалим: президентські вибори 2011 р. ЄС оголосив сфальсифікованими, а за їх наслідками вже вкотре було використано звичний інструмент тиску – санкції. Проте, як швидко переконались в Європі, їх ефективність є вкрай невисокою відносно країн, які мають інших закордонних партнерів, внаслідок відбувається тільки зміна зовнішніх пріоритетів об'єкта тиску. Тому, після чергового сплеску "санкційної" активності з боку ЄС стосовно Білорусії у 2012 р., обмежувальні заходи значною мірою були скасовані в лютому 2016 р.

У співпраці між ЄС та Білорусією остання є партнером для Європи в питаннях: підтримання соціально-економічної стабільності в регіоні, забезпечення військово-політичної, енергетичної та екологічної безпеки; боротьби з організованою злочинністю, тероризмом та екстремізмом, наркотрафіком, нелегальною міграцією тощо.

Сьогоднішня співпраця ЄС та Білорусії здійснюється в рамках вже згаданої програми "Європейський інструмент добросусідства". На її підтримку спрямований значний комплекс заходів, описаних в "Стратегічних документах та багаторічній індикативній програмі для підтримки Білорусії Європейським Союзом" [12]. Даний документ може служити орієнтиром у розвитку білорусько-європейських відносин як на рівні організації в цілому, так і на рівні окремих країн-членів ЄС. У ньому розглядається значний комплекс питань в різних сферах соціально-економічної діяльності. Недоліком є те, що при його розробці знову не обійшлося без критики, причому деструктивного характеру, яка, за умови її інтенсифікації може призвести до нового охолодження відносин між ЄС та Республікою Білорусь.

Основні зовнішньоторговельні партнери Республіки Білорусь у 2015 р.
[10]

Місце	Експорт товарів			Імпорт товарів		
	Партнер	млн. євро	частка в %	Партнер	млн. євро	частка в %
	Всього	24 014	100,0	Всього	27 304	100,0
1.	Росія	9 364	39,0	Росія	15 452	56,6
2.	ЄС 28	7 760	32,3	ЄС 28	5 243	19,2
3.	Україна	2 272	9,5	КНР	2 163	7,9
4.	КНР	704	2,9	Україна	856	3,1
5.	Казахстан	473	2,0	Туреччина	440	1,6
6.	Бразилія	470	2,0	США	404	1,5
7.	Індія	286	1,2	Марокко	270	1,0
8.	Азербайджан	258	1,1	Швейцарія	189	0,7
9.	Індонезія	153	0,6	Норвегія	152	0,6
10.	Сербія	130	0,5	Македонія	145	0,5
Товарний зовнішньоторговельний оборот						
	Партнер	млн. євро		частка в %		
	Всього	51 318		100,0		
1.	Росія	24 816		48,4		
2.	ЄС 28	13 003		25,3		
3.	Україна	3 128		6,1		
4.	КНР	2 867		5,6		
5.	Бразилія	582		1,1		
6.	Туреччина	568		1,1		
7.	Казахстан	519		1,0		
8.	США	516		1,0		
9.	Індія	402		0,8		
10.	Марокко	273		0,5		

Важливим аспектом міжнародного партнерства ЄС та Республіки Білорусь є торговельно-економічні та інвестиційні контакти. Рівень інтегрованості економіки країни в систему світового господарства чи регіональних об'єднань визначається насамперед показниками обсягів

взаємної торгівлі, рухом інвестиційних вкладень та розвитком міжнародного кооперування. В таблиці 1 наведені дані статистики ЄС, які характеризують зовнішньоторговельні пріоритети білоруської економіки, виражені в обсягах експорту, імпорту та зовнішньоторговельного обороту з основними партнерами.

Як бачимо, ринок ЄС посідає вагоме місце у зовнішній торгівлі Білорусі. Зокрема, на ЄС в останні роки припадало від 26% до 29% зовнішньоторговельного обороту Білорусі [1], що демонструють і дані таблиці 1, а ряд європейських країн (Великобританія, Нідерланди, Німеччина, Литва, Італія, Польща, Іспанія та Франція) входили до числа її основних контрагентів в експортно-імпортній діяльності. Ці ж держави (а також Кіпр та Австрія) відіграють важливе значення у прямому іноземному інвестуванні за участі білоруських реципієнтів, рідше донорів інвестиційного капіталу [6]. В той же час частка Білорусі у зовнішній торгівлі ЄС залишається незначною: за період з 2005 по 2015 рр. в межах 0,2% - 0,3% в обсягах імпорту Євросоюзу з Білорусі і від 0,3% до 0,5% в експорті ЄС до Білорусі [10].

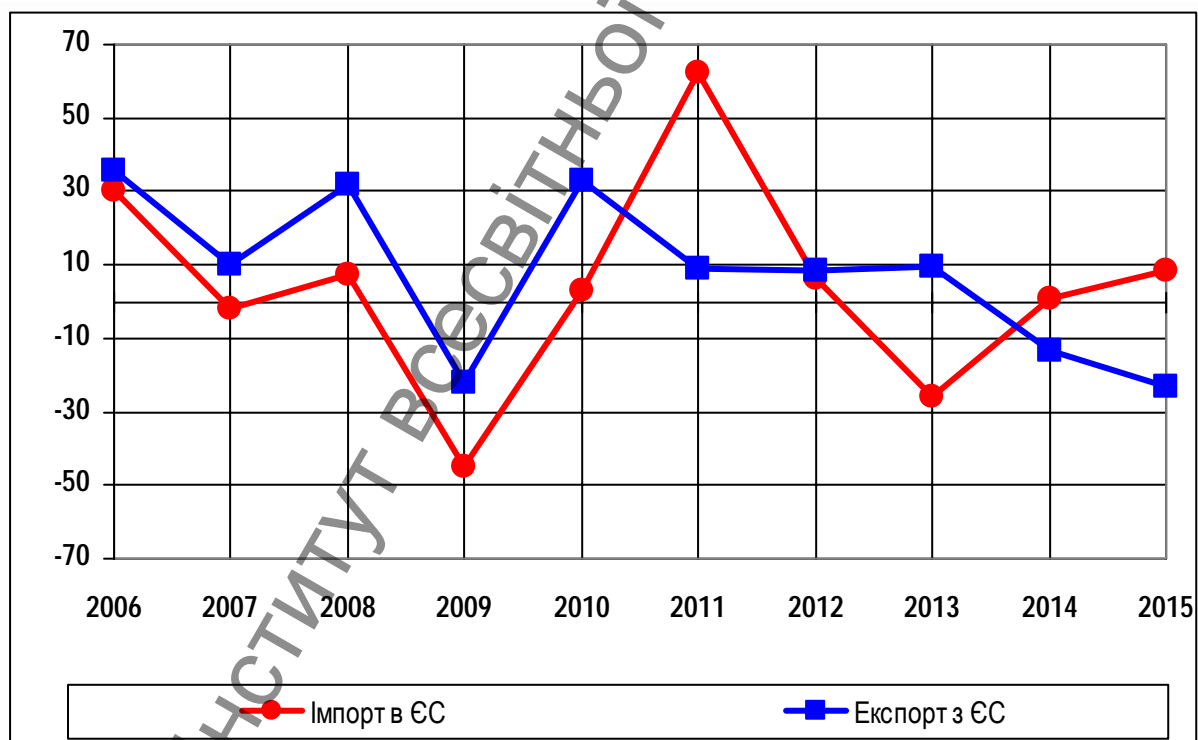

Рис. 1. Темпи росту (до попереднього року) експортно-імпортних операцій Євросоюзу з Білорусією, у % (складено автором на основі даних [10])

На рис. 1 відображено динаміку темпів зростання обсягів експортно-імпортних операцій ЄС з Республікою Білорусь. Присутність достатньо

різких річних коливань свідчить про певну нестабільність у даному сегменті зовнішньої торгівлі.

В частині руху інвестиційних коштів рівень інтегрованості Білорусі також незначний. Зокрема, вкладення ЄС в основний та акціонерний капітал Білорусі склали у 2013 р. 1,8 млрд. євро, у 2014 р. також 1,8 млрд. євро, а обсяг прямих інвестицій ЄС склав за роками відповідно 0,5 і 0,4 млрд. євро. При цьому білоруські вкладення в основний та акціонерний капітал ЄС склали у 2013 р. 0,1 млрд. євро і у 2014 р. 0,2 млрд. євро [10].

Підсумовуючи короткий огляд відносин Білорусія – ЄС, слід відзначити, що держава свій вибір на користь стабільної багатовекторності зробила. Причому домінуючими у виборі партнерів є її національні інтереси (в першу чергу, економічні), визначені на прагматичній основі, а не оцінка з точки зору «друг – ворог» [4], яка базується на окремих геополітичних аспектах та є більше притаманною для ЄС ХХІ ст. Тому в даному співробітництві багато залежить не тільки від білоруської сторони, але і від позиції та вірності традиціям конструктивізму та партнерства з боку європейської сторони.

Зовсім інакше розвивались відносини між ЄС та Україною. Пріоритет євроінтеграційного вектора української зовнішньої політики було визначено ще в 1993 р. в Постанові Верховної Ради України "Про основні напрями зовнішньої політики України" [5]. Серед інших її положень там йшлося про те, що до цілей країни належить набуття членства в Європейських Співтовариствах. Вже в 1994 р. між Україною та ЄС було укладено Угоду про партнерство та співробітництво, яка набула чинності в 2008 р. Даним документом було створено рамкові умови для широкомасштабного розгортання співпраці з політичних, гуманітарних та торговельно-економічних питань. В подальшому в 1996 р. Єврокомісія розробила План дій відносно України, який створював передумови для сприяння масштабним змінам всередині нашої держави, починаючи від трансформації суспільства та залучення України в європейський діалог з питань безпеки і закінчуючи внутрішніми реформами та перетвореннями в економічній, енергетичній, соціальній, науковій, освітній сферах. Аналогічно до Республіки Білорусь, Україна стала реципієнтом програм технічної допомоги.

Після обрання Президентом України В.Ющенка у 2004 р. країна почала відходити від моделі багатовекторної політики на користь

посилення співпраці з ЄС, орієнтованої, в кінцевому підсумку, на її вступ до даної міжнародної організації. В 2009 р. на Україну було поширено нову ініціативу ЄС під назвою "Східне партнерство" (іншими його учасниками стали Азербайджан, Білорусія, Вірменія, Грузія та Молдова). Головною її метою було поглиблення інтеграційних зв'язків між цими країнами та ЄС, а в число основних пріоритетів включені: питання демократії; вдосконалення систем державного управління, економічна інтеграція; енергетична безпека; розвиток контактів між людьми з перспективою лібералізації візового режиму; посилення боротьби з незаконною міграцією; науково-освітні проекти.

Проте в процесі євроінтеграційної активності України яскраво проявились негативні сторони специфіки вітчизняної політичної моделі, одна з них – висока залежність від окремих індивідів в системі влади. Маємо на увазі, що впродовж президентства В. Януковича (2010—2014) дії України у співпраці з ЄС носили несистемний характер, з недостатнім професійним забезпеченням і в ряді випадків суперечили одні іншим. В кінцевому підсумку саме неврегульованість позиції щодо євроінтеграції та відкладення підписання Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною стали причиною різкої дестабілізації ситуації всередині країни наприкінці 2013 р.

Після зміни влади в 2014 р. було підписано Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Даний документ окреслює співпрацю в широкому колі питань та створює необхідні передумови для подальшої євроінтеграції України. Станом на вересень 2016 р. дана Угода не була ратифікована тільки Нідерландами, а тому і Радою ЄС.

Стосовно самої угоди про асоціацію слід зазначити, що її підписання є тільки першим реальним кроком в процесі вступу будь-якої держави до Євросоюзу і в 2016 р., наприклад, на цій стадії перебувають чимало країн, які навряд чи коли стануть повноцінними членами ЄС в силу свого географічного розташування або з інших причин. Мова йде про Алжир, Чилі, Єгипет, Ізраїль, Ліван, Марокко, Південно-Африканську Республіку, Туніс, Молдову, Грузію та ін.

Наступними фазами на шляху вступу в ЄС є включення в офіційну програму розширення Євросоюзу, подача заявки на вступ, отримання

статусу кандидата на вступ, проведення переговорів, синхронізація соціально-економічних показників країни з загальноєвропейськими, проведення референдуму щодо вступу (якщо національна процедура прийняття подібних рішень передбачає даний крок) і тільки тоді можливим є набуття членства. При цьому слід врахувати, що остаточна відповідь на прохання про вступ залишається за дійсними членами організації – Туреччина вже понад 50 років перебуває на стадії проведення переговорів, але є далекою від членства в ЄС.

Економічна складова українсько-європейських відносин є достатньо неоднозначною. Причина криється в нерівноцінності значення партнерів в структурі власних торговельних та інвестиційних контактів.

Зокрема частка ЄС в українському експорті за 20 останніх років зростає з 21% до 31%, у вітчизняному імпорті зростання ще більше – з 23% до 39% [13]. В той же час для ЄС імпорт товарів з України за цей же період коливався в межах 0,7-0,9%, а експорт в Україну – на рівні 0,8-1,9% [11]. Ситуацію у зовнішній торгівлі України з ЄС характеризують не тільки відносні, але і абсолютні дані, зокрема вага 1% експорту та імпорту. Так, на 1% українського товарного експорту у 2005 р. приходилось 342,9 млн. дол. США, у 2010 р. – 514,3 млн. дол. США, у 2010 р. – 688,1 млн. дол. США, а у 2015 р. – 381,3 млн. дол. США. Тому зростання відносних величин не завжди свідчить про відповідне зростання фактичних обсягів зовнішньоторговельних операцій. Іншими словами: вища частка не означає більших експорту чи імпорту. Так, частка українського товарного експорту до ЄС у 2012 р. становила 24,8%, у 2013 р. 26,9%, а у 2015 р. зростає і досягла 34,1%, при цьому обсяг товарного експорту України до ЄС склав у 2012 р. 17081,3 млн. дол. США, у 2013 р. – 16758,6 млн. дол., а у 2015 р. при зношено вищій питомій вазі лише 13015,2 млн. дол. США [3].

Як бачимо, зростання частки ЄС в українській зовнішній торгівлі відбувається головним чином не за рахунок збільшення обсягів поставок товарів та послуг, а за рахунок скорочення інших напрямків експортно-імпоротної діяльності України.

Вважаємо, що за такої умови механічне трактування зростання частки ЄС в структурі вітчизняних зв'язків як позитивних, створює невиправданий оптимізм в користувачів статистичної, аналітичної та наукової інформації. При цьому, накопичення проблем в даному напрямку

залишається за межами уваги як теоретиків, так і практиків зовнішньоекономічної діяльності держави.

Не сприяє зміні ситуації і структура товарних потоків за розглядуваними напрямками; як показують наявні дослідження міжнародної кооперації [6], на сировинно-аграрній платформі неможливо створити економічні умови для повноцінної євро інтеграції. А саме їх, як ми відзначали вище, слід вважати тим необхідним елементом, без якого набуття членства в Європейському Союзі буде малоімовірним. Є проблеми і в інвестиційному партнерстві – Україна практично не вкладає кошти за кордон (розмір таких капіталовкладень є вкрай низьким); а як реципієнт інвестицій взагалі втратила привабливість через зростання ризиків у 2014-2016 рр.

Все вище зазначене дає підстави стверджувати, що і для України, і для Республіки Білорусь важливою є модернізація відносин з Європейським Союзом. Додатковий інтерес при цьому становить питання про потенціал в партнерстві цих двох країн в процесі євроінтеграції.

Відносини України та Республіки Білорусь тривалий час здійснювались на основі взаємовигідного партнерства під егідою СНД. Зміни почали відбуватись в 2005 р., коли між країнами намітилось певне похолодання взаємин, викликане заявами українського керівництва (зокрема, Президента В.Ющенка та Міністра закордонних справ Б.Тарасюка) про необхідність роботи з просування демократії та свободи в країни з недемократичними режимами (серед яких прозвучала саме Білорусь) та про підтримку білоруської опозиції. Це було сприйняте іншою стороною як втручання у внутрішні справи незалежної країни. В подальшому мав місце ще ряд інцидентів, які ускладнили українсько-білоруські політичні контакти. Хоча тут неможливо не згадати, що саме Мінськ було обрано як місце для проведення регулярних переговорів з приводу врегулювання конфлікту на Донбасі, що було б неможливим без існування довіри до влади Республіки Білорусь з боку їх українських колег. Крім того, сьогодні контакти між країнами здійснюються на основі близько 200 двосторонніх міжнародних договорів [9, с.99].

Значно продуктивнішою між країнами є міждержавна співпраця в економічній сфері, де спостерігається яскраво виражена взаємна зацікавленість сторін. Так, в структурі білоруських торговельних контактів Україна стабільно входить в п'ятірку лідерів як за обсягами експорту, так і

імпорту. Аналогічно, серед українських партнерів Республіка Білорусь не менш стабільно займає місця в першій десятці зовнішньоторговельних контрагентів. Найбільший інтерес для неї становлять чорні метали та вироби з них, продукція харчової промисловості та ряд найменувань виробів машинобудування. Серед імпорту в Україну найбільша частка належить продукції нафтопереробної, хімічної промисловості та машинобудування.

Таким чином, для розвитку україно-білоруського коопераційного партнерства існують відповідні передумови, проте вони реалізуються вкрай недостатньо, перш за все, через різницю в зовнішніх пріоритетах: ЄС – для України та багатовекторність з обов'язковою присутністю СНД та ЄАЕС – для Республіки Білорусь.

Тому говорити про наявність євроінтеграційних орієнтирів в економічному партнерстві України та Білорусі в сучасних умовах не доводиться. Це ж підтверджують використання евристичних та економіко-математичних методів розгляду даної проблеми: при розрахунках взаємозв'язку між економічною активністю держав між собою та у відносинах з ЄС; значення коефіцієнтів детермінації та критеріїв Фішера не дозволяють зробити висновки про наявність такого зв'язку.

Висновки. Не зважаючи на зазначені вище проблемні питання, на нашу думку, реалізація євроінтеграційних прагнень України та бажання розширити співпрацю з ЄС з боку Білорусії дозволяють вести мову про необхідність розширення міждержавної взаємодії з даного аспекту. Ключовими напрямками тут можуть бути:

по-перше, спільна участь в програмах транскордонного співробітництва, які регулярно реалізуються за участі Польщі в рамках загальноєвропейських програм розвитку партнерства та сприяння соціально-економічному розвитку країн-сусідів ЄС;

по-друге, запровадження та розвиток програм міжнародного кооперування, в які будуть обов'язково залучені українські та білоруські учасники, дозволило б створити передумови для участі в європейських коопераційних та виробничих мережах, що, в свою чергу, принесло б позитивні соціально-економічні результати для країн-учасниць та сприятиме науково-технічному розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і економік країн в цілому. На цій основі є можливим

формування необхідних передумов для виникнення взаємного інтересу в процесах євроінтеграції з боку як України та Білорусі, так і ЄС;

по-третє, проведення спільних заходів з обміну досвідом в соціальній сфері потрібно розглядати в обох країнах як важливий інструмент розвитку громадянського суспільства, що сприятиме загальній еволюції української та білоруської держав в напрямку провідних країн світу;

по-четверте, пропонується, з урахуванням соціально-економічної кризи в Україні, складного в останній час її внутрішнього та зовнішньополітичного становищ, розглянути на вищому міждержавному рівні ще раз усі спірні питання, що залишаються до цього часу між Україною та РБ – сусідніми братерськими країнами, і зняти з порядку денного максимальну їх більшість.

Використані джерела та література:

1. Внешняя торговля Республики Беларусь. Статистический сборник. – Минск, 2015. – 321 с.
2. Европейский союз // Международные отношения и внешняя политика Беларуси [Электронный ресурс]. – 2010. – Режим доступа: <http://www.beleu.org/index.php?link=rbeu>
3. Зовнішня торгівля України товарами з країнами ЄС – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: www.ukrstat.gov.ua
4. Лукашевич Ю.В. Эволюция подходов ЕС к Беларуси. Перспективы и возможности сотрудничества / Ю.В. Лукашевич // Проблемы управления. – 2010. – № 3 (36). – С. 142–146
5. Постанова Верховної Ради України "Про основні напрями зовнішньої політики України" № 3360-ХІІ від 2 липня 1993 р.
6. Республика Беларусь. Статистический ежегодник. – Минск, 2015. – 524 с.
7. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014) - [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011
8. Фліссак К.А. Формування коопераційної моделі розвитку білатеральних економічних відносин України і Німеччини: Монографія / К.А.Фліссак – Тернопіль : "Новий колір", 2009. – 288 с.
9. Юрчак Д.В. Беларусь – Украина: 20 лет межгосударственных отношений: Монография / Д.В. Юрчак. — Витебск : ВГУ им. П.М. Машерова, 2012. — 280 с.
10. European Union, Belarus, Trade with World. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113351.pdf
11. European Union, Trade in goods with Ukraine. European Commission. Directorate-General for Trade. 14.04.2016. – P.3 – [Electronic resource]. – Access mode: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113459.pdf
12. Programming of the European Neighbourhood Instrument (ENI) – 2014–2020. Strategy Paper and Multiannual Indicative Programme for EU support to Belarus (2014–2017). – 34 p.
13. UNCTAD Handbook of statistics. 2015. – United Nations publication: 2015. – 376 p.